

RECHTSPRAAK EUROPA

NIEUWSBRIEF VAN HET GERECHTSHOF AMSTERDAM

Jaargang 3, no. 1 (januari 2014)

IN ÉÉN [KLIK](#) VERBONDEN MET EUROPA

Deze nieuwsbrief bevat een overzicht van actuele rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) en van het Europees Hof voor de rechten van de mens over de maand december 2013.

Deze nieuwsbrief wordt mogelijk gemaakt door het gerechtshof Amsterdam in samenwerking met het Landelijk Stafbureau (LSB) en wordt gepubliceerd op het weblog [European Courts](#) en op de [website](#) van het gerechtshof Amsterdam.

Kernredactie: Marc de Werd, Roel Andrea en Joanne Bik (LSB).

Vaste medewerkers: Robin Cozijnsen, Michiel Olthof, Menco Rasterhoff, Nienke de Visser, Mirjam Winkels.

Copyright ©2014 Marc de Werd/Gerechtshof Amsterdam

Volg RECHTSPRAAK EUROPA op twitter: [@EuropeanCourts](#)

INHOUDSOPGAVE

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

- [RECHT OP LEVEN \(ART. 2\)](#)
- [VERBOD VAN FOLTERING \(ART. 3\)](#)
- [RECHT OP EEN EERLIJK PROCES \(ART. 6\)](#)
- [VRIJHEID VAN MENINGSUITING \(ART.10\)](#)
- [VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID \(ART. 35\)](#)
- [VERWIJZING NAAR GROTE KAMER \(ART. 43\)](#)

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

- [AANBESTEDING](#)
- [ARBEID](#)
- [CONCENTRATIES](#)
- [CONSUMENTENRECHT](#)
- [DATABANKEN](#)
- [DIENSTEN](#)
- [FISCALE BEPALINGEN](#)
- [GENEESMIDDELEN](#)
- [INSTITUTIONEEL RECHT](#)
- [INTELLECTUELE EIGENDOM](#)
- [JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN](#)
- [KARTEL](#)
- [LANDBOUW](#)
- [MEDEDINGING](#)
- [MILIEU](#)
- [ONDERWIJS](#)
- [OPENBAARHEID VAN BESTUUR](#)
- [PERSOONSGEGEVENS](#)
- [SCHENGEN](#)
- [STAATSSTEUN](#)
- [VENNOOTSCHAPSRECHT](#)
- [VERBLIJFSRECHT](#)
- [VERVOER](#)
- [VERZEKERINGEN](#)
- [VRIJHEID VAN VESTIGING](#)

3. PREJUDICIELE VRAGEN UIT NEDERLAND

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

RECHTSPRAAK

STRAATSBURG

(Uitspraken over z.g. repeterende rechtsvragen, over de overschrijding van de redelijke termijn van art. 6 EVRM en zaken die eindigen in billijke genoegdoening blijven veelal buiten beschouwing. Uitspraken worden drie maanden na de uitspraakdatum definitief tenzij intern appel wordt ingesteld bij de Grote Kamer van het Hof.)

RECHT OP LEVEN (ART. 2)

ARREST – 5 december 2013 – Vilnes e.a. t. Noorwegen – persbericht - arrest

Arbeidsrecht - De klacht ziet erop dat voormalig duikers gehandicapt zouden zijn geraakt door het voor oliebedrijven duiken in de Noordzee in de periode 1965 – 1990. Ten aanzien van de klachten dat de autoriteiten onvoldoende waarborgen hebben geboden om de gezondheid en het leven van klagers te waarborgen, overweegt het hof dat de autoriteiten een breed scala aan maatregelen hebben genomen om de veiligheid van de duikers te garanderen, zodat zij hebben voldaan aan hun verplichting ex artikelen 2, 3 en 8 EVRM. Ten aanzien van artikel 8 heeft het hof echter geconstateerd dat autoriteiten niet hebben voldaan aan de verplichting toegang te verschaffen tot essentiële informatie waardoor individuen de risico's voor hun gezondheid konden beoordelen. Hoewel er sprake was van een gebrek aan wetenschappelijke consensus over de langetermijneffecten van decompressieziekte, mochten duikbedrijven in verband met hun concurrentiepositie hun duiktabellen geheim houden. Hierdoor konden duikers niet de risico's volledig beoordelen en op basis daarvan hun goedkeuring geven.

Deze zaak is van belang omdat zij een aanvulling vormt op de jurisprudentie van het Hof op de toegang tot informatie ex artikel 2 en 8, met name indien die informatie ziet op de verplichting voor de autoriteiten om ervoor te zorgen dat werknemers essentiële informatie ontvangen zodat zij de risico's die samenhangen met hun beroep en die zien op hun gezondheid en veiligheid kunnen beoordelen.

VERBOD VAN FOLTERING (ART. 3)

ARREST – 10 december 2013 – Murray t. Nederland – **Nederlandse zaak - persbericht - arrest**

Strafzaak - Klager zit een levenslange gevangenisstraf uit op Aruba/Curaçao. Klager doet zijn beklag over het feit dat een levenslange gevangenisstraf in strijd is met artikel 3 EVRM en dat daarnaast de omstandigheden van en de behandeling tijdens zijn detentie tevens een schending van artikel 3 opleveren. Het hof oordeelt dat geen sprake is van schending van artikel 3.

Ten aanzien van de levenslange gevangenisstraf overweegt het hof:

“Where national law afford the possibility of review of a life sentence with a view to its communication, remission, termination or the conditional release of the prisoner, this will be sufficient to satisfy Article 3.

Voorts sluit het hof aan bij hetgeen eerder is overwogen in de zaak Vinter and Others (paragraaf 119-122), dit houdt in dat er bij een levenslange gevangenisstraf sprake moet zijn van *“both a prospect of release and a possibility of review”*.

Ten aanzien van de omstandigheden van de detentie en zijn behandeling in detentie overweegt het hof dat deze klacht onvoldoende onderbouwd is en ook overigens niet van een schending van artikel 3 is gebleken.

Arrest - 19 december 2013 – N.K. t. Frankrijk – persbericht – arrest

Vreemdelingenrecht - De zaak betreft een asielzoeker in Frankrijk die zijn uitzetting naar Pakistan aanvecht, waar hij zou worden blootgesteld aan onmenselijke of vernederende behandeling. Klager heeft het hof verzocht tot een minnelijke schikking te komen onder artikel 39. Het hof beslist dat de verzoeker niet uitgezet mag worden totdat de uitspraak hiertoe onherroepelijk is of anders wordt beslist en stelt een schending van artikel 3 vast indien dit toch gebeurt.

RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)

ARREST – 12 december 2013 – Donohoe t. Ierland – persbericht – arrest

Strafzaak - De zaak betreft de veroordeling van klager ter zake van lidmaatschap van de IRA, een in Ierland verboden organisatie. De veroordeling was mede gebaseerd op de verklaring van een hooggeplaatste opsporingsambtenaar, inhoudende dat hij er op basis van geheime informatie de ‘overtuiging’ had (*belief*, red.) dat klager lid was van de IRA. De stukken die aan deze overtuiging ten grondslag lagen waren aan de verdediging en de aanklager onthouden in verband met zwaarwegende veiligheidsbelangen, maar waren door de rechtbank wel getoetst.

Toetsend langs de band van de *Al-Khawaja and Tahery*- en *Murray*-jurisprudentie komt het hof tot de conclusie dat geen sprake is van schending van art. 6. Het hof overweegt dat de onthoudingen niet doorslaggevend waren voor de veroordeling, omdat de nationale rechter het beperkte gewicht van de ‘overtuiging’ van de opsporingsambtenaar onder ogen had gezien. Het hof kent voorts betekenis toe aan het feit dat de rechtbank ruim 50 getuigen had gehoord en dat klager zich in het licht van al het bewijs categorisch op zijn zwijgrecht had beroepen. Het gestelde nadeel kon bovendien worden gerelativeerd omdat de rechtbank had vastgesteld dat de onthoudingen geen ontlastende informatie bevatten, dat tegen die vaststelling een rechtsmiddel openstond en dat de verdediging ten aanzien van de bewuste opsporingsambtenaar het ondervragingsrecht kon uitoefenen. Het hof acht voldoende compenserende factoren aanwezig en verwerpt de klacht.

ARREST – 17 december 2013 - Nikolova en Vandova t. Bulgarije – persbericht - arrest

Ambtenarenrecht – Arbeidsrecht - De zaak betreft -in de kern- het gebrek aan openbaarheid over de rechterlijke procedure en de beslissingen in een zaak over het ontslag van een ambtenaar met als doel om de vertrouwelijkheid van bepaalde documenten in het ontslagdossier te waarborgen.

Het hof herhaalt dat ook in het geval van een vertrouwelijk dossier een afweging moet worden gemaakt tussen het beginsel van openbaarheid van een gerechtelijke procedure en de eisen van de bescherming van het publieke belang. Het hof is er in dit geval niet van overtuigd dat volledige geheimhouding strikt noodzakelijk was voor het behoud van de vertrouwelijkheid van de betrokken documenten. Bovendien waren er technieken voorhanden waardoor een zekere mate van openbaarheid van de beslissingen mogelijk was waarbij de geheimhouding van bepaalde gevoelige documenten niet in het geding zou komen. In het onderhavige geval was het hof niet overtuigd van de noodzaak de openbaarheid van alle beslissingen, met name gedurende een dergelijke lange periode, te beperken. Het hof neemt een schending van artikel 6 aan.

ARREST - 19 december 2013 – Yury Volkov t. Oekraïne – persbericht - arrest

Strafzaak - Klager is een Oekraïense burger die momenteel een gevangenisstraf van 12 jaren uitzit wegens roof, moord en drugsdelicten. Klager stelt dat hij na zijn arrestatie op 6 december 2003 is geslagen en de hele nacht is verhoord, net zo lang tot hij bekende. Hij klaagt dat zijn latere veroordeling in februari 2006 en de bevestiging daarvan in hoger beroep in mei 2006, gebaseerd is op deze bekentenis die tot stand is gekomen onder dwang en zonder aanwezigheid van een advocaat. Voorts klaagt hij dat er tijdens het forensisch onderzoek naar de moord een bloedmonster van hem is afgenomen door een inspecteur in plaats van door een medisch specialist. Het hof neemt een schending van artikel 6 en artikel 8 aan.

ARREST - 19 december 2013 – Rosin t. Estland – persbericht – arrest

Strafzaak - De zaak ziet op het horen door de verdediging in een strafzaak van een minderjarig vermeend slachtoffer. Klager is door de Estse rechter veroordeeld voor verkrachting van twee jongens, nadat hij hen dronken had gevoerd. De jongste (V.) had hierover belastend verklaard, terwijl de oudste (K.) zei dat hij zich van het delict niets kon herinneren, maar dat hij – in lijn met de verklaring van het V. – zonder onderbroek wakker was geworden. Door de nationale rechter was een verzoek tot het horen van V. als getuige afgewezen, omdat uit een deskundigenrapportage was gebleken dat herhaalde ondervraging waarschijnlijk zinloos was en omdat het psychisch welzijn van het slachtoffer in het geding was. Wel was ter terechtzitting de op video opgenomen verklaring van V. getoond en waren diverse andere getuigen gehoord, zoals K. en familieleden, die *de auditu*-verklaringen aflegden.

De zaak vertoont gelijkenissen vertoont met *D.T. t. Nederland*, waarin geen schending werd aangenomen. Het hof merkt ook hier de verklaring van het slachtoffer (V.) aan als doorslaggevend bewijs, zoals bedoeld in *Al-Khawaja and Tahery t. VK*. Hoewel het hof blijk geeft van waardering voor de wijze waarop de nationale rechter heeft getracht de belangen van het kind te waarborgen zonder de rechten van de verdachte te schaden, schieten de compenserende factoren toch te kort. Fataal is echter dat de verdediging niet in een eerder stadium op enige wijze – direct of indirect – het ondervragingsrecht heeft kunnen uitoefenen, terwijl de nationale rechter had volstaan met een schriftelijke deskundigenrapportage betreffende de videoverklaring van V., waarin de betrouwbaarheid van deze verklaring geen voorwerp van onderzoek was. Het hof neemt schending van artikel 6 aan.

VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART.10)

ARREST – 17 december 2013 – Perincek t. Zwitserland – persbericht - arrest

Strafzaak - De klacht richt zich tegen de veroordeling van klager wegens openlijke betwisting van het bestaan van de Armeense genocide, door hem omschreven als een 'internationale leugen'. De nationale rechter had geoordeeld dat de Armeense genocide, evenals de Holocaust, een historisch feit is en dat zulks ter bescherming van de eer van de nabestaanden was verankerd in de Zwitserse strafwetgeving.

Het hof overweegt dat niet is gebleken dat klager beoogde om aan te zetten tot haat. Van misbruik van zijn recht op vrijheid van meningsuiting (art. 17 in verbinding met art. 10) is dan ook geen sprake.

Het hof benadrukt dat niet voorligt de vraag of massamoorden en deportaties hebben plaatsgevonden. Die vraag is onderdeel van een breder publiek debat. Bij de beoordeling van de zaak weegt mee dat de uitlatingen waren gedaan in een toespraak met een politiek-historisch karakter, hetgeen de speelruimte voor de Zwitserse autoriteiten verkleint. Het hof wijst er op dat historisch debat niet (noodzakelijkerwijs) uitmondt in onaantastbare conclusies. In elk geval was thans, ook in Zwitserland, onvoldoende sprake van consensus over de vraag over genocide heeft plaatsgevonden.

Ook een beschouwing van de internationale rechtsontwikkeling valt nadelig uit voor Zwitserland. Het hof wijst in dat verband op jurisprudentie in Frankrijk en Spanje, waarin strafbaarstellingen ongrondwettig geacht werden. Voorts acht het hof van belang dat door

het mensenrechtencomite van de Verenigde Naties het standpunt is gehuldigd dat strafbaarstelling van uiting van in historisch opzicht onjuiste standpunten zich niet verdraagt met het IVBPR. Ten slotte noopt de door internationale hoven gebezigde beperkte definitie van genocide tot terughoudendheid.

Mede nu Zwitserland onvoldoende heeft onderbouwd waarom er juist in dat land een *pressing social need* bij een verbod zou bestaan, acht het hof sprake van schending van artikel 10.

VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 19 december 2013 - Chatzivasiliadis t. Griekenland – persbericht – beslissing

Strafzaak - Klacht over behandeling tijdens detentie. Griekenland heeft regelgeving op het gebied van detentie op welke regelgeving klager zich ten overstaan van de lokale rechter had kunnen beroepen. Nu hij dat heeft nagelaten moet hij niet-ontvankelijk worden verklaard in zijn klacht.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 12 november 2013 – A. t. Nederland – **Nederlandse zaak – beslissing**

Vreemdelingenrecht - Klacht tegen dreigende uitzetting naar Libië niet-ontvankelijk.

VERWIJZING NAAR GROTE KAMER (ART. 43)

VERWIJZING – 9 december 2013 – Morice t. Frankrijk - persbericht – arrest

Strafzaak - De verzoeker is een advocaat die is veroordeeld voor laster, nadat de krant 'Le Monde' vermeldde dat hij een rechter beschuldigde van gedrag onverenigbaar met de beginselen van onpartijdigheid en loyaliteit. Hij stelt dat zijn recht op vrijheid van meningsuiting is geschonden.

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

RECHTSPRAAK

LUXEMBURG

AANBESTEDING

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-425/12 – Portgás – arrest

Procedures voor plaatsen van overheidsopdrachten in sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie – Richtlijn 93/38/EEG – Niet-omzetting in nationaal recht – Mogelijkheid voor staat om zich te beroepen op deze richtlijn tegenover orgaan waaraan openbare dienstconcessie is verleend wanneer deze handeling niet in nationaal recht is omgezet

Hof: Richtlijn 93/38/EEG kan niet worden tegengeworpen aan een particuliere onderneming op de enkele grond dat deze laatste exclusief concessiehouder is van een dienst van openbaar belang die binnen de personele werkingssfeer van deze richtlijn valt, wanneer deze richtlijn nog niet in het nationale recht van de betrokken lidstaat werd omgezet. Vereist is namelijk dat die dienst van openbaar belang onder overheidstoezicht wordt verricht en dat bedoelde onderneming over bevoegdheden beschikt die verder gaan dan de voor de betrekkingen tussen particulieren geldende regels (zie in die zin arrest Rieser Internationale Transporte, reeds aangehaald, punten 25-27). Het staat aan de verwijzende rechter om dit na te gaan.

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-292/12 – Ragn-Sells – arrest

Prejudiciële verwijzing – Richtlijn 2008/98/EG – Afvalbeheer – Artikel 16, lid 3 – Beginsel van nabijheid – Verordening (EG) nr. 1013/2006 – Overbrenging van afval – Gemengd stedelijk afval – Industrieel afval en bouwafval – Procedure voor gunning van dienstenconcessie voor ophaling en vervoer van op grondgebied van gemeente geproduceerd afval – Verplichting voor toekomstige begunstigde om opgehaald afval te vervoeren naar door aanbestedende dienst aangewezen verwerkingsinstallaties – Meest nabijgelegen, daartoe geschikte verwerkingsinstallatie

Hof: Verordening (EG) nr. 1013/2006 staat een lokaal lichaam toe om de met inzameling van afval op zijn grondgebied belaste onderneming ertoe te verplichten, het gemengd stedelijk afval, ingezameld bij particuliere huishoudens en in voorkomend geval bij andere producenten, te vervoeren naar de meest nabijgelegen, daartoe geschikte installatie die is gelegen in dezelfde lidstaat als dit lichaam.

Verordening (EG) nr. 1013/2006 staat een lokaal lichaam niet toe om de met inzameling van afval op zijn grondgebied belaste onderneming ertoe te verplichten,

het op zijn grondgebied geproduceerde industrieel afval en bouwafval te vervoeren naar de meest nabijgelegen, daartoe geschikte installatie die is gelegen in dezelfde lidstaat als dit lichaam, voor zover dit afval is bestemd voor nuttige toepassing, indien de producenten van dit afval verplicht zijn dit afval aan deze onderneming of rechtstreeks aan deze installatie te leveren.

De artikelen 49 VWEU en 56 VWEU zijn niet van toepassing op een situatie als in het hoofdgeding, die zich in al haar aspecten in één enkele lidstaat afspeelt.

ARREST – 5 december 2013 – Zaak C-561/12 – Nordecon en Ramboll Eesti – arrest

Overheidsopdrachten – Procedure van gunning door onderhandelingen met bekendmaking van aankondiging van opdracht – Mogelijkheid voor aanbestedende dienst om te onderhandelen over inschrijvingen die niet voldoen aan in bestek van opdracht genoemde dwingende eisen van technische specificaties

Hof: Artikel 30, lid 2, van richtlijn 2004/18/EG staat de aanbestedende dienst niet toe te onderhandelen met indieners van inschrijvingen die niet beantwoorden aan de dwingende eisen van de technische specificaties van de opdracht.

ARBEID

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-361/12 – Carratù – arrest

Sociaal beleid – Richtlijn 1999/70/EG – Raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Discriminatieverbod – Begrip ‚arbeidsvoorwaarden‘ – Nationale regeling die in andere vergoedingsregeling voorziet voor onrechtmatig gebruik van arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd dan voor onrechtmatige beëindiging van arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd

Hof: Clausule 4, punt 1, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, kan rechtstreeks worden ingeroepen tegen een overheidsorgaan, zoals Poste Italiane SpA.

Het begrip „arbeidsvoorwaarden” omvat de vergoeding die een werkgever aan een werknemer moet betalen wegens de onrechtmatige beperking van de duur van diens arbeidsovereenkomst.

Clausule 4, punt 1, van deze raamovereenkomst vereist niet dat de vergoeding die wordt toegekend bij een onrechtmatige beperking van de duur van een arbeidsovereenkomst op dezelfde wijze wordt behandeld als de vergoeding die wordt toegekend bij de onrechtmatige beëindiging van een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd.

CONCLUSIE – 5 december 2013 – Zaak C-539/12 – Lock – conclusie

Sociale politiek – Organisatie van arbeidstijd – Consultant met basisloon en maandelijkse provisie naargelang de gerealiseerde omzet en het aantal gesloten verkoopovereenkomsten – Recht op betaling van provisie tijdens jaarlijkse vakantieperiode

A-G: In casu bestaat de beloning die de werknemer ontvangt, uit enerzijds een basisloon en anderzijds een provisie waarvan het bedrag wordt bepaald op basis van de verkopen die de werkgever heeft gerealiseerd en de overeenkomsten die hij heeft gesloten. Artikel 7 van richtlijn 2003/88/EG vereist dat een dergelijke provisie wordt betrokken bij de berekening van de beloning die aan deze werknemer is verschuldigd voor zijn jaarlijkse vakantie met behoud van loon.

CONCLUSIE – 12 december 2013 – Zaak C-507/12 – Saint Prix – conclusie

Vrij verkeer van werknemers – Artikel 45 VWEU – Discriminatie op grond van geslacht – Richtlijn 2004/38/EG – Artikel 7, leden 1 en 3 – Begrip ‚werknemer‘ – Verblijfsrecht – Burger van de Unie die tijdelijk is opgehouden met werken vanwege de ongemakken van zwangerschap en tijdens de periode onmiddellijk na de bevalling – Inkomenssteun – Voldoende bestaansmiddelen – Evenredigheid

A-G: Een vrouw die kan worden geacht tijdelijk niet in staat te zijn om te werken vanwege de fysieke ongemakken in een gevorderd stadium van de zwangerschap en

tijdens de periode onmiddellijk na de bevalling, behoudt de status van werknemer, tot zij redelijkerwijze weer kan gaan werken of werk kan zoeken na de geboorte van haar kind. De duur van die periode mag niet korter zijn dan die van de periode voorzien in de nationale wetgeving betreffende de periode waarin zwangere vrouwen zijn vrijgesteld van de verplichting beschikbaar te zijn voor werk of actief werk te zoeken.

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-267/12 – Hay – persbericht – arrest

Richtlijn 2000/78/EG – Gelijke behandeling – Collectieve arbeidsovereenkomst die voordeel op gebied van beloning en arbeidsvoorwaarden voorbehoudt aan werknemers die huwen – Uitsluiting van partners die samenlevingscontract sluiten – Discriminatie op grond van de seksuele geaardheid

Een werknemer die een samenlevingscontract sluit met een partner van hetzelfde geslacht, heeft recht op dezelfde voordelen als die welke aan zijn collega's worden toegekend ter gelegenheid van hun huwelijk, wanneer homoseksuele koppels niet mogen huwen. De weigering om hem deze voordelen toe te kennen vormt een directe discriminatie op grond van seksuele geaardheid.

In Frankrijk mochten partners van hetzelfde geslacht tot 17 mei 2013 geen huwelijk aangaan, maar mogen ze wel een samenlevingscontract sluiten. De vraag die aan het Hof wordt voorgelegd is, kort gezegd, of het in die omstandigheden strookt met EU recht dat een collectieve arbeidsovereenkomst een voordeel inzake beloning en arbeidsvoorwaarden voorbehoudt aan werknemers die een huwelijk sluiten (hetgeen noodzakelijkerwijs uitsluit dat partners van hetzelfde geslacht die een samenlevingscontract hebben gesloten, aanspraak op dit voordeel kunnen maken).

Hof: Artikel 2, lid 2, sub a, van richtlijn 2000/78 verzet zich tegen een bepaling van een collectieve arbeidsovereenkomst waarbij een werknemer die een samenlevingsovereenkomst sluit met een persoon van hetzelfde geslacht, wordt uitgesloten van voordelen die aan werknemers worden toegekend ter gelegenheid van hun huwelijk, wanneer personen van hetzelfde geslacht op basis van de nationale regeling niet mogen huwen. Dit geldt voor zover de werknemer zich, rekening houdend met de doelstelling en de toekenningsvoorwaarden van deze voordelen, in een vergelijkbare situatie bevindt als een werknemer die huwt.

ARREST – 5 december 2013 – Zaak C-508/12 – Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken Betriebs – arrest

Vrij verkeer van werknemers – Artikel 45 TFUE – Verordening (EU) nr. 492/2011 – Artikel 7, lid 1 – Nationale regeling op grond waarvan tijdvakken van beroepsactiviteit vervuld bij andere werkgevers dan Land Salzburg gedeeltelijk in aanmerking worden genomen – Beperking van vrij verkeer van werknemers – Rechtvaardigingsgronden – Dwingende redenen van algemeen belang – Doel van personeelsbinding – Bestuurlijke vereenvoudiging – Transparantie

Hof: Artikel 45 VWEU en artikel 7, lid 1, van verordening (EU) nr. 492/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie staan in de weg aan een nationale regeling waarbij voor de vaststelling van de peildatum voor de bevordering van werknemers van een lokale overheid naar hogere salarisgroepen, de tijdvakken van beroepsactiviteit die ononderbroken bij deze lokale overheid zijn vervuld volledig in aanmerking worden genomen, terwijl elk ander tijdvak van beroepsactiviteit slechts gedeeltelijk in aanmerking wordt genomen.

CONSUMENTENRECHT

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-281/12 – Trento Sviluppo en Centrale Adriatica – arrest

Bescherming van consument – Oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten – Richtlijn 2005/29/EG – Artikel 6, lid 1 – Begrip 'misleidende handeling' – Cumulatieve aard van in betrokken bepaling vermelde voorwaarden

Hof: Een handelspraktijk moet worden aangemerkt als „misleidend” in de zin van richtlijn 2005/29/EG wanneer die praktijk ten eerste gepaard gaat met onjuiste informatie of de gemiddelde consument kan bedriegen en ten tweede van dien aard is dat zij de consument ertoe kan brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen. Onder het begrip „besluit over een transactie” vallen alle besluiten die rechtstreeks verband houden met het besluit om een product al dan niet te kopen.

CONCLUSIE – 19 december 2013 – Zaak C-515/12 – 4finance – conclusie

Consumentenbescherming – Oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten – Piramidesysteem – Betaling door consumenten voor toetreding tot een piramidesysteem – Verband tussen betalingen door nieuwe deelnemers en vergoeding aan bestaande leden – Belang van de hoogte van de betaling

A-G: Er is sprake van een piramidesysteem in de zin van richtlijn 2005/29/EG wanneer een consument een betaling verricht om tot een dergelijk systeem toe te treden.

Bij het onderzoek of de in punt 14 van bijlage I van richtlijn 2005/29/EG genoemde elementen in een bepaald geval aanwezig zijn, moet worden vastgesteld dat het bewuste systeem een piramidestructuur heeft, in de zin dat er sprake is van verschillende niveaus met de exploitant aan de top, en van een cumulatieve, exponentieel toenemende aanwas van nieuwe leden. Voorts dient te worden aangetoond dat de aan bestaande leden uitgekeerde vergoeding voornamelijk afkomstig is uit de door nieuwe leden gedane betalingen.

De betaling van elk bedrag, hoe gering ook, moet voor de toepassing van de richtlijn als betaling worden aangemerkt.

CONCLUSIE – 12 december 2013 – Zaak C-470/12 – Pohotovos – conclusie

Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten – Gedwongen tenuitvoerlegging van arbitraal vonnis – Recht van voeging van vereniging voor consumentenbescherming – Prejudiciële verwijzing – ‚Intrekking’ van verzoek tot gedwongen tenuitvoerlegging door verzoekster in hoofdgeding – Handhaving van verzoek door verwijzende rechter – Bevoegdheid van Hof

A-G: De bescherming die de consument wordt verleend door richtlijn 93/13/EEG en de artikelen 38 en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, verzet zich niet tegen een bepaling van nationaal recht, volgens welke een vereniging voor consumentenbescherming zich niet mag voegen in een procedure van gedwongen tenuitvoerlegging van een arbitraal vonnis. Deze bepalingen verzetten zich er evenmin tegen dat de rechter toestaat dat die vereniging zich voegt in een executieprocedure van een arbitraal vonnis.

ARREST – 5 december 2013 – Zaak C-413/12 – Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León – arrest

Prejudiciële verwijzing – Richtlijn 93/13/EEG – Verbodsactie ingesteld door een regionale consumentenorganisatie – Relatief bevoegde rechter – Geen mogelijkheid om een rechtsmiddel aan te wenden tegen de onbevoegdverklaring in eerste aanleg – Procedurele autonomie van de lidstaten – Gelijkwaardigheids- en doeltreffendheidsbeginsel

Hof: Richtlijn 93/13/EEG en het doeltreffendheids- en het gelijkwaardigheidsbeginsel verzetten zich niet tegen een regeling van een lidstaat zoals die in het hoofdgeding, waarbij verbodsacties van consumentenorganisaties moeten worden ingesteld bij de rechter van de vestigings- of woonplaats van de gedaagde partij en waarbij tegen de relatieve onbevoegdverklaring van de rechter in eerste aanleg geen hoger beroep openstaat.

DATABANKEN

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-202/12 – Innoweb – Nederlandse zaak – arrest

Richtlijn 96/9/EG – Rechtsbescherming van databanken – Artikel 7, leden 1 en 5 – Recht sui generis van fabrikant van databank – Begrip 'hergebruik' – Substantieel deel van inhoud van databank – Dedicated metazoekmachine

Wegener heeft een website, www.autotrack.nl, waarop een wisselend aanbod aan tweedehands auto's aangeboden wordt. Innoweb B.V. biedt via de website www.gaspedaal.nl een 'dedicated' zoekmachine aan, waarmee gericht op websites gezocht kan worden naar op websites van derden aangeboden auto's. Het gaat onder andere om de website van Wegener. Wegener stelt dat Innoweb inbreuk maakt op haar databankrechten. Het Gerechtshof stelt het Hof een aantal vragen met betrekking tot de uitlegging van de richtlijn betreffende de rechtsbescherming van databanken. Het vraagt onder andere of er sprake is van hergebruik van een kwalitatief of kwantitatief substantieel deel van de inhoud van een databank als een website online de mogelijkheid biedt om deze in 'realtime' te doorzoeken en de zoekopdracht 'vertaald' doorvoert.

Hof: In het geval van een onderneming die een dedicated metazoekmachine online op internet plaatst, is sprake van hergebruik van het geheel of een substantieel deel van de inhoud van een door artikel 7 van richtlijn 96/9/EG beschermde databank wanneer deze dedicated metazoekmachine:

- aan de eindgebruiker een zoekformulier ter beschikking stelt dat in wezen dezelfde functionaliteiten biedt als het formulier van de databank,
- de zoekopdrachten van de eindgebruikers „realtime” vertaalt naar de zoekmachine van de databank, zodat alle gegevens van deze databank worden doorzocht, en
- aan de eindgebruiker de gevonden resultaten toont in de opmaak van haar website, waarbij de dubblures tot één item worden samengevoegd, maar in een volgorde die is gebaseerd op criteria die vergelijkbaar zijn met die welke door de zoekmachine van de betrokken databank worden gebruikt om de resultaten weer te geven.

FISCALE BEPALINGEN

DOUANE

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-116/12 – Christodoulou e.a – arrest

Douanewaarde – Naar derde land uitgevoerde goederen – Restituties bij uitvoer – Verwerking in land van uitvoer, als niet ingrijpend beschouwd – Wederuitvoer van goederen naar grondgebied van Europese Unie – Vaststelling van douanewaarde – Transactiewaarde

Hof: De artikelen 29 en 32 van verordening (EEG) nr. 2913/92 zijn van toepassing op de vaststelling van de douanewaarde van goederen die zijn ingevoerd op basis van een overeenkomst die, hoewel als verkoopovereenkomst gekwalificeerd, in feite een bewerkings- of verwerkingsovereenkomst is. Om deze goederen te beschouwen als van oorsprong uit het land van bewerking of verwerking, is het onbelangrijk of de bewerking of verwerking voldoet aan de voorwaarden van artikel 24 van deze verordening.

Bij de vaststelling van de douanewaarde moet rekening worden gehouden met de waarde van de uitvoerrestitutie die voor een goed is toegekend, en die is verkregen door toepassing van de Unierechtelijke bepalingen om er misbruikelijk voordeel uit te halen.

CONCLUSIE – 5 december 2013 – Zaak C-571/12 – Greencarrier Freight Services Latvia – conclusie

Douane-unie – Douanewetboek – Artikelen 70, 78 en 221 van verordening (EEG) nr. 2913/92 – Herziening van douaneaangiften – Gedeeltelijk onderzoek van goederen – Veralgemening van resultaten van verificaties naar identieke goederen die in andere aangiften zijn opgenomen – Toelaatbaarheid – Controle achteraf – Onmogelijkheid om te verzoeken om een aanvullend onderzoek – Verjaringstermijn – Rechtszekerheid

A-G: Artikel 70, lid 1, van verordening (EEG) nr. 2913/92 ziet niet op de situatie waarin een controle achteraf van de goederen is verricht nadat deze zijn vrijgegeven en staat niet toe dat het onderzoek van in bepaalde douaneaangiften vermelde goederen wordt geëxtrapoleerd naar goederen die in andere, eerdere douaneaangiften zijn opgenomen, ook al gaat het om identieke goederen.

Artikel 78 van die verordening staat er aan in de weg dat douaneautoriteiten de resultaten van controles achteraf van bepaalde douaneaangiften, extrapoleren naar andere douaneaangiften, met inbegrip van eerdere douaneaangiften, als de goederen identiek zijn, en met inachtneming van de verjaringstermijn voor de mededeling van de douaneschuld o.g.v. artikel 221, lid 3, van het douanewetboek.

BTW

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-495/12 – The Bridport and West Dorset Golf Club – arrest

Fiscale bepalingen – Btw – Richtlijn 2006/112/EG – Vrijstellingen – Artikel 132, lid 1, sub m – Diensten die nauw samenhangen met beoefening van sport – Toegang tot golfterrein – Bezoekers, niet-leden van golfclub, die tegen betaling van toegangsgeld (.greenfee') toegang krijgen tot golfterrein – Uitsluiting van vrijstelling – Artikel 133, eerste alinea, sub d – Artikel 134, sub b – Extra opbrengsten

Hof: De dienst die erin bestaat dat een instelling zonder winstoogmerk die een golfterrein beheert en een lidmaatschap aanbiedt, bezoekers die geen lid van deze instelling zijn, het recht verleent om dit golfterrein te gebruiken, is niet van de vrijstelling van artikel 132, lid 1, sub m, van richtlijn 2006/112 uitgesloten.

Het is de lidstaten niet toegestaan, de dienst die bestaat in het verlenen van het recht op gebruik van het golfterrein dat wordt beheerd door een instelling zonder winstoogmerk die een lidmaatschap aanbiedt, uit te sluiten van de vrijstelling van artikel 132, lid 1, sub m, van deze richtlijn wanneer deze dienst wordt verricht ten behoeve van bezoekers die geen lid van deze instelling zijn.

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-563/12 – BDV Hungary Trading Kft. – arrest

Btw – Richtlijn 2006/112/EG – Artikel 146 – Vrijstellingen bij uitvoer – Artikel 131 – Door lidstaten vastgestelde voorwaarden – Nationale wettelijke regeling volgens welke exportgoed douanegebied van Europese Unie moet hebben verlaten binnen vaste termijn van 90 dagen na levering

Hof: De artikelen 146, lid 1, en 131 van richtlijn 2006/112/EG verzetten zich tegen een nationale regeling volgens welke bij een exportlevering goederen die bestemd zijn voor uitvoer naar een plaats buiten de Europese Unie, het grondgebied van de Europese Unie binnen een vaste termijn van drie maanden of 90 dagen na de leveringsdatum moeten hebben verlaten, wanneer de loutere overschrijding van die termijn tot gevolg heeft dat de belastingplichtige de vrijstelling voor die levering definitief wordt ontzegd.

CONCLUSIE – 12 december 2013 – Zaak C-464/12 – ATP PensionService – conclusie

Belasting over toegevoegde waarde – Artikel 13, B, sub d, punt 6, van richtlijn 77/388/EEG – Vrijstelling voor beheer van gemeenschappelijke beleggingsfondsen – Begrip .gemeenschappelijke beleggingsfondsen, als omschreven door de lidstaten' – Bedrijfspensioenregelingen – Pensioenregelingen met vaste premies

A-G: Onder "gemeenschappelijke beleggingsfondsen, als omschreven door de lidstaten" i.d.z.v. artikel 13, B, sub d, punt 6, van de Zesde richtlijn van de Raad, vallen bedrijfspensioenfondsen indien zij de activa van meerdere begunstigden bundelen en de spreiding van het risico over een reeks effecten mogelijk maken, en de begunstigden het beleggingsrisico dragen. Dat de premies door hun werkgever worden betaald o.g.v. een collectieve overeenkomst en dat uitkeringen pas bij pensionering worden betaald, is niet relevant zolang de begunstigde een gewaarborgde rechtspositie heeft met betrekking tot zijn of haar activa.

ARREST – 5 december 2013 – Gevoegde zaken C-618/11, C-137/11 en C-659/11 – TVI – arrest

Fiscale bepalingen – Btw – Zesde richtlijn (77/388/EEG) – Artikel 11, A, leden 1, sub a, 2, sub a, en 3, sub c – Richtlijn 2006/112/EG – Artikelen 73, 78, eerste alinea, sub a, en 79, eerste alinea, sub c – Maatstaf van heffing van btw over diensten inzake uitzending van commerciële reclame – Heffing op uitzending van commerciële reclame

Hof: Een heffing als de bij de Portugese regeling ingevoerde uitzendheffing, die ten goede komt aan de cinematografische en audiovisuele kunsten, moet in de maatstaf van heffing van de btw over diensten inzake de uitzending van commerciële reclame worden opgenomen.

OVERIG

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-437/12 – X – **Nederlandse zaak – arrest**

Binnenlandse belastingen – Artikel 110 VWEU – Registratiebelasting – Gelijksoortige nationale producten – Neutraliteit van belasting tussen ingevoerde tweedehands personenauto's en gelijksoortige voertuigen die zich reeds op binnenlandse markt bevinden

Voor de registratie van personenauto's die voor 1 februari 2008 toegelaten zijn tot de openbare weg, is geen BPM geheven die afhankelijk is van de CO₂-uitstoot. X wilde in 2010 zijn in Duitsland in 2006 ingeschreven auto, in Nederland laten registreren. Op dat moment valt hij wel onder de nieuwe BPM-regeling, afhankelijk van CO₂-uitstoot. Volgens hem wordt op die manier de invoer van gebruikte auto's in Nederland bemoeilijkt ten opzichte van in Nederland eerder geregistreerde, vergelijkbare auto's.

Hof: Artikel 110 VWEU verzet zich tegen een belasting als de in 2010 geldende belasting personenauto's en motorrijwielen, indien en voor zover het bedrag van die belasting op ingevoerde tweedehands voertuigen dat wordt geheven bij hun registratie in Nederland hoger is dan het laagste restbedrag van die heffing dat is vervat in de waarde van gelijksoortige reeds in die lidstaat geregistreerde tweedehands voertuigen.

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-486/12 – X – **Nederlandse zaak - arrest – ECER nieuwsbericht**

Bescherming van natuurlijke personen in verband met verwerking van persoonsgegevens – Richtlijn 95/46/EG – Voorwaarden voor uitoefening van recht van toegang – Heffing van bovenmatige kosten

Mevrouw X heeft in 2009 de gemeentelijke overheid gevraagd welke gegevens over haar waren opgenomen in de gemeentelijke basisadministratie. De gemeente heeft haar daarop een afschrift bezorgd, tegen betaling van 12,80 euro aan leges. Vraag is of in een dergelijk geval leges mogen worden gevraagd. Het Gerechtshof te 's Hertogenbosch vraagt het Hof, kort gezegd, of voor de verstrekking van persoonsgegevens door een overheidsinstantie kosten in rekening mogen worden gebracht.

De Nederlandse taalversie van richtlijn 95/46 kon namelijk in die zin geïnterpreteerd worden dat dergelijke gegevens gratis moeten verstrekt worden. Volgens het Hof bepaalt de richtlijn echter enkel dat de kosten die in rekening worden gebracht niet bovenmatig mogen zijn.

Hof: Artikel 12, sub a, van richtlijn 95/46/EG verzet zich niet ertegen dat voor de verstrekking van persoonsgegevens door een overheidsinstantie kosten in rekening worden gebracht.

Om te waarborgen dat de ter zake van de uitoefening van het recht van toegang tot persoonsgegevens in rekening gebrachte kosten niet bovenmatig zijn in de zin van deze bepaling, mag het bedrag ervan niet uitgaan boven de kostprijs van de verstrekking van die gegevens. Het staat aan de nationale rechter een en ander na te gaan gelet op de omstandigheden van het hoofdgeding.

CONCLUSIE – 12 december 2013 – Gevoegde zaken C-43/13 en C-44/13 – Kronos Titan en Rhein-Ruhr Beschichtungs-Service – conclusie

Richtlijn 2003/96/EG – Artikel 2, lid 3 – Belasting van andere energieproducten dan waarvoor in deze richtlijn belastingniveau is gepreciseerd – Begrip „gelijkwaardige motor- of verwarmingsbrandstof” – Beoordeling van gelijkwaardigheid – Vervangbaarheid

A-G: Indien een energieproduct, i.d.z.v. artikel 2, lid 1, van richtlijn 2003/96/EG, dat niet voorkomt in bijlage I.C bij deze richtlijn, als verwarmingsbrandstof wordt gebruikt, moet het overeenkomstig artikel 2, lid 3, eerste alinea van deze richtlijn worden belast tegen het tarief dat in het nationale recht geldt voor een in die bijlage wel vermeld product. Een gelijkwaardig product is daarbij het product dat voor het concrete gebruik ervan door het daadwerkelijk gebruikte product wordt vervangen. Indien door de bijzondere kenmerken van het product en het concrete gebruik ervan, dergelijke vervanging niet mogelijk is, is het aan de lidstaat om objectieve criteria vast te leggen om te bepalen welk product kan worden geacht gelijkwaardig te zijn.

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-362/12 – Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation – persbericht – arrest

Rechterlijke bescherming – Doeltreffendheidsbeginsel – Rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel – Teruggave van onverschuldigd betaalde – Rechtsmiddelen – Nationale wetgeving – Verkorting van verjaringstermijn van beschikbare beroepen zonder voorafgaande kennisgeving en met terugwerkende kracht

Hof: Wanneer belastingbetalers naar nationaal recht kunnen kiezen tussen twee rechtsmiddelen om in strijd met het Unierecht geheven belasting terug te vorderen, en voor één van die rechtsmiddelen een langere verjaringstermijn geldt, verzetten diverse beginselen zich ertegen dat deze verjaringstermijn zonder voorafgaande kennisgeving en met terugwerkende kracht wordt verkort. Dat op het tijdstip waarop de belastingbetaler zijn vordering heeft ingesteld, de mogelijkheid om gebruik te maken van het rechtsmiddel waarvoor de langste verjaringstermijn gold, pas kort daarvoor door een lagere rechter was erkend en pas later door de hoogste rechter is aanvaard, maakt daarbij geen verschil.

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-303/12 – Imfeld en Garcet – arrest

Vrijheid van vestiging – Gelijke behandeling – Inkomstenbelasting – Wettelijke regeling tot voorkoming van dubbele belasting – In andere staat dan woonstaat verkregen inkomsten – Vrijstellingsmethode met progressievoorbehoud in woonstaat – Inaanmerkingneming van persoonlijke en gezinssituatie – Verlies van bepaalde belastingvoordelen in verband met persoonlijke en gezinssituatie van werknemer

Hof: Artikel 49 VWEU verzet zich tegen een belastingregeling die tot gevolg heeft dat een echtpaar dat in een staat woont en zowel in die staat als in een andere lidstaat inkomsten verwerft, daadwerkelijk een bepaald belastingvoordeel verliest door de wijze waarop dit voordeel wordt aangerekend, terwijl het echtpaar dat voordeel wel zou krijgen indien de echtgenoot met de hoogste inkomsten niet zijn volledige inkomen in een andere lidstaat zou verwerven.

GENEESMIDDELEN

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-443/12 – Actavis Group en Actavis – arrest

Geneesmiddelen voor menselijk gebruik – Aanvullend beschermingscertificaat – Verordening (EG) nr. 469/2009 – Artikel 3 – Voorwaarden voor verkrijging van dit certificaat – Opeenvolgend in handel brengen van twee geneesmiddelen die, gedeeltelijk of volledig, dezelfde werkzame stof bevatten – Samenstelling van werkzame stoffen waarvan één reeds op markt is gebracht in vorm van geneesmiddel met één enkele werkzame stof – Mogelijkheid om meerdere certificaten te verkrijgen op basis van eenzelfde octrooi en twee vergunningen voor in handel brengen

Hof: Als een octrooihouder o.b.v. een octrooi en een vergunning reeds een aanvullend beschermingscertificaat voor een werkzame stof heeft verkregen, zodat hij zich kon verzetten tegen het gebruik van deze werkzame stof alleen of in

combinatie met andere werkzame stoffen, moet artikel 3, sub c, van verordening (EG) nr. 469/2009 aldus worden uitgelegd dat het eraan in de weg staat dat op basis van hetzelfde octrooi, maar van een latere vergunning voor het in de handel brengen van een ander geneesmiddel dat deze werkzame stof in samenstelling met een andere, als zodanig door dit octrooi niet beschermde werkzame stof bevat, de octrooihouder een tweede aanvullend beschermingscertificaat voor deze samenstelling van werkzame stoffen verkrijgt.

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-484/12 – Georgetown University – Nederlandse zaak – arrest

Geneesmiddelen voor menselijk gebruik – Aanvullend beschermingscertificaat – Verordening (EG) nr. 469/2009 – Artikel 3 – Voorwaarden voor verkrijging van dit certificaat – Mogelijkheid om meerdere aanvullende beschermingscertificaten te verkrijgen op basis van eenzelfde octrooi

De Rechtbank 's-Gravenhage stelt het Hof een aantal vragen over verordening 469/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende het aanvullende beschermingscertificaat voor geneesmiddelen. Mag aan de houder van het basisoctrooi een certificaat worden afgegeven voor ieder van de beschermde producten, ook al zijn de data verschillend voor de beschermde producten?

Hof: Als de octrooihouder reeds een aanvullend beschermingscertificaat heeft verkregen voor de samenstelling van werkzame stoffen die door dit octrooi wordt beschermd i.d.z.v. artikel 3, sub a, van verordening (EG) nr. 469/2009, dan staat artikel 3, sub c, van deze verordening niet eraan in de weg dat deze houder ook een aanvullend beschermingscertificaat verkrijgt voor één van deze werkzame stoffen die afzonderlijk ook als zodanig door dit octrooi wordt beschermd.

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-493/12 – Eli Lilly and Company – arrest

Geneesmiddelen voor menselijk gebruik – Aanvullend beschermingscertificaat – Verordening (EG) nr. 469/2009 – Artikel 3 – Voorwaarden voor verkrijging van dit certificaat – Begrip ‚door van kracht zijnd basisoctrooi beschermd product‘ – Criteria – Bewoordingen van conclusies van basisoctrooi – Nauwkeurigheid en specificiteit – Functionele definitie van werkzame stof – Structurele definitie van werkzame stof – Europees Octrooiverdrag

Hof: Om te kunnen oordelen dat een werkzame stof wordt “beschermd door een van kracht zijnd basisoctrooi”, hoeft de werkzame stof in de conclusies van dit octrooi niet te worden vermeld middels een structurele formule. Als de werkzame stof onder een functionele formule valt die is vermeld in de conclusies van een door het Europees Octrooibureau verleend octrooi, staat artikel 3, sub a, er niet aan in de weg dat een aanvullend beschermingscertificaat voor deze werkzame stof wordt afgegeven, als op basis van dergelijke conclusies kan worden geconcludeerd dat deze conclusies impliciet maar noodzakelijkerwijs en specifiek betrekking hadden op de betrokken werkzame stof.

ARREST – 5 december 2013 – Gevoegde zaken C-159/12, C-160/12 en C-161/12 – Venturini, Gramegna en Muzzio – persbericht – arrest

Vrijheid van vestiging – Artikel 49 VWEU – Volksgezondheid – Wettelijke regeling die parafarmaceutische verkooppunten verbiedt uitsluitend op recept verkrijgbare geneesmiddelen die ten laste komen van patiënt te verkopen

Hof: Artikel 49 VWEU verzet zich niet tegen een nationale regeling die een bevoegde apotheker, die is ingeschreven bij de beroepsorde maar die geen in het vestigingsplan opgenomen apotheek bezit, niet toestaat op recept verkrijgbare geneesmiddelen die niet ten laste komen van de nationale gezondheidsdienst en die volledig door de koper worden betaald, te distribueren aan het publiek.

INSTITUTIONEEL RECHT

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-274/12 P – Telefónica / Commissie – Grote Kamer – arrest

Hogere voorziening – Beroep tot nietigverklaring – Artikel 263, vierde alinea, VWEU – Recht van beroep – Procesbevoegdheid – Natuurlijke of rechtspersonen – Handeling die hen individueel raakt – Regelgevingshandeling die geen uitvoeringsmaatregelen met zich meebrengt – Beschikking waarbij staatssteun onverenigbaar met gemeenschappelijke markt wordt verklaard – Recht op effectieve rechterlijke bescherming - Staatssteun

Een Spaanse nationale regeling bepaalde dat de financiële goodwill die voortvloeit uit de verwerving van een deelneming in een niet op het Spaanse grondgebied gevestigde onderneming, onder bepaalde voorwaarden over een periode van maximaal 20 jaar kon worden afgeschreven, waardoor de belastingdruk voor de verwervende onderneming afnam (hierna: „betrokken regeling”). De Europese Commissie was van mening dat de betrokken regeling, die niet van toepassing was op de verwerving van deelnemingen in ondernemingen die in Spanje zijn gevestigd, staatssteun vormde in de zin van artikel 87, lid 1, EG. Telefónica heeft verzocht om nietigverklaring van de beschikking van de EC. Het Gerecht heeft het beroep van Telefónica niet-ontvankelijk verklaard.

Hof: Telefónica kan dus weliswaar wegens de ontvankelijkheidsvoorwaarden van artikel 263, vierde alinea, VWEU de litigieuze beschikking niet rechtstreeks voor de Unierechter aanvechten, maar zij kan voor de nationale rechter aanvoeren dat deze beschikking ongeldig is en hem verzoeken om het Hof krachtens artikel 267 VWEU prejudiciële vragen te stellen, met name door voor deze rechter het administratief besluit aan te vechten waarbij haar het recht wordt ontzegd om een onder de betrokken regeling vallende afschrijving te verrichten. De hogere voorziening wordt afgewezen.

BESLUIT – 10 december 2013 – Zaak T-492/12 – Sven A. von Storch e.a. / ECB – besluit niet online gepubliceerd

ECB-besluiten - nietigverklaring – ECB-besluiten - technische kenmerken van de rechtstreekse transacties van het Eurosysteem -maatregelen om de beschikbaarheid van onderpand te waarborgen - niet-ontvankelijkheid – rechtstreeks geraakt zijn - Zeitlich befristete Maßnahmen hinsichtlich der Refinanzierungsgeschäfte des Eurosystems und der Notenbankfähigkeit von Sicherheiten - Fehlende unmittelbare Betroffenheit- Unzulässigkeit

Het Gerecht van de EU heeft, bij beschikking van 10 december 2013, die vandaag is bekend gemaakt, de klacht van de heren Sven A. von Storch en 5126 andere verzoekers tegen het besluit van de raad van gouverneurs van de ECB van 6 september 2012 betreffende de technische kenmerken van de rechtstreekse transacties van het Eurosysteem, en van het besluit van de raad van gouverneurs van de ECB van 6 september 2012 betreffende de maatregelen om de beschikbaarheid van onderpand te waarborgen, niet-ontvankelijk verklaard.

Volgens het Gerecht van de EU zijn de verzoekers niet rechtstreeks geraakt omdat voor deze beslissingen in ieder geval uitvoeringsmaatregelen vereist zijn.

De verzoekers waren van mening dat de aankoop van staatsleningen door de nationale centrale banken in de lidstaten en door de ECB zelf, gevolgen voor de financiële markten met zich zouden brengen, hetgeen de prijsstabiliteit zou schaden en tot waardevermindering van hun vermogen zou leiden.

Gerecht: Het collectief beroep tegen ECB-besluiten wordt afgewezen. De verzoekers zijn niet rechtstreeks geraakt omdat voor deze beslissingen in ieder geval uitvoeringsmaatregelen vereist zijn. Klacht is niet ontvankelijk.

INTELLECTUELE EIGENDOM

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-443/12 – Actavis t. Sanofi – arrest – ie-forum

Geneesmiddelen voor menselijk gebruik – Aanvullend beschermingscertificaat – Verordening (EG) nr. 469/2009 – Artikel 3 – Voorwaarden voor verkrijging van dit certificaat – Opeenvolgend in handel brengen van twee geneesmiddelen die, gedeeltelijk of volledig, dezelfde werkzame stof bevatten – Samenstelling van werkzame stoffen waarvan één reeds

op markt is gebracht in vorm van geneesmiddel met één enkele werkzame stof – Mogelijkheid om meerdere certificaten te verkrijgen op basis van eenzelfde octrooi en twee vergunningen voor in handel brengen

Hof: Geen tweede ABC bij samenstelling met andere werkzame stof. Artikel 3, sub c, van verordening (EG) nr. 469/2009 staat eraan in de weg dat op basis van hetzelfde octrooi, maar van een latere vergunning voor het in de handel brengen van een ander geneesmiddel dat deze werkzame stof in samenstelling met een andere, als zodanig door dit octrooi niet beschermde werkzame stof bevat, de octrooihouder een tweede aanvullend beschermingscertificaat voor deze samenstelling van werkzame stoffen verkrijgt.

JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-9/12 – Corman-Collins – arrest

Rechterlijke bevoegdheid in burgerlijke en handelszaken – Verordening (EG) nr. 44/2001 – Artikel 2 – Artikel 5, punt 1, sub a en b – Bijzondere bevoegdheid ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst – Begrippen ‚koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken’ en ‚verstrekking van diensten’ – Concessieovereenkomst voor verkoop van roerende lichamelijke zaken

Hof: Artikel 2 van verordening (EG) nr. 44/2001 verzet zich ertegen dat een nationale bevoegdheidsregel betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop, wordt toegepast wanneer de verweerder woonplaats heeft in een andere lidstaat dan de lidstaat van de aangezochte rechter.

De bevoegdheidsregel voor geschillen over overeenkomsten tot verstrekking van diensten is van toepassing op een vordering in rechte waarmee een in een lidstaat gevestigde verzoeker zich ten aanzien van een in een andere lidstaat gevestigde verweerder beroept op rechten uit een concessieovereenkomst, voor zover de overeenkomst tussen de partijen bijzondere bepalingen bevat inzake de distributie door de concessiehouder van de door de concessiegever verkochte goederen. Het staat aan de nationale rechter om na te gaan of dit in de bij hem aanhangige zaak het geval is.

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-452/12 – NIPPONKOA Insurance – arrest

Justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken – Verordening (EG) nr. 44/2001 – Artikelen 27, 33 en 71 – Aanhangigheid – Erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen – Verdrag betreffende overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg (CMR) – Artikel 31, lid 2 – Samenloopregelingen – Regresvordering – Vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht – Negatief declaratoir vonnis

Hof: Artikel 71 van verordening (EG) nr. 44/2001 verzet zich ertegen dat een verdrag wordt uitgelegd op een manier die de eerbiediging van de doelstellingen en beginselen die aan deze verordening ten grondslag liggen, niet waarborgt onder ten minste even gunstige voorwaarden als die waarin deze verordening voorziet.

Artikel 71 van verordening nr. 44/2001 verzet zich tegen een uitlegging van artikel 31, lid 2, van het CMR-verdrag volgens welke een vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht of een negatief declaratoir vonnis in een lidstaat niet hetzelfde onderwerp betreft en op dezelfde oorzaak berust als een regresvordering die in een andere lidstaat naar aanleiding van dezelfde schade is ingesteld tussen dezelfde partijen of hun rechtsopvolgers.

ARREST – 5 december 2013 – Zaak C-508/12 – Vapenik – arrest

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Verordening (EG) nr. 805/2004 – Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen – Voorwaarden voor waarmaking van beslissing als executoriale titel – Situatie waarin beslissing in geding tussen twee niet bedrijfs- of beroepsmatig handelende personen is gegeven in lidstaat van schuldeiser

Hof: Artikel 6, lid 1, sub d, van verordening (EG) nr. 805/2004 is niet van toepassing op overeenkomsten tussen twee niet bedrijfs- of beroepsmatig handelende personen.

KARTEL

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-586/12 P – Koninklijke Wegenbouw Stevin / Commissie – **Nederlandse zaak – arrest**

Hogere voorziening – Mededingingsregelingen – Nederlandse markt van wegenbouwbitumen – Vaststelling van brutoprijs voor wegenbouwbitumen – Vaststelling van korting voor wegenbouwers – Bewijs – Beginsel van gelijke behandeling – Volledige rechtsmacht – Evenredigheid van geldboete – Toetsing door Hof

Koninklijke Wegenbouw Stevin vecht de beschikking aan van de Commissie van 13 september 2006 inzake een mededingingsprocedure (zaak nr. COMP/38.456 - Bitumen - NL) waarbij geldboetes werden opgelegd. Koninklijke Wegenbouw Stevin werd samen met haar moedermaatschappij, Koninklijke Volker Wessels Stevin NV, een geldboete van 27,36 miljoen euro opgelegd. Bitumen is een grondstof voor de productie van asfalt en wordt geleverd door oliemaatschappijen en bitumenleveranciers.

Volgens de Commissie zouden afnemers en leveranciers vaste kortingen zijn overeengekomen, alsmede maximumkortingen voor kleinere wegenbouwondernemingen. De Commissie legde 14 bedrijven voor in totaal 266,717 miljoen euro geldboeten op wegens prijsafspraken in Nederlandse sector wegenbouwbitumen (zie perscommuniqué Europese Commissie).

Hof: De aan Koninklijke Wegenbouw Stevin opgelegde boete wordt bevestigd. De hogere voorziening wordt afgewezen.

MEDEDINGING

ARREST – 11 december 2013 – Zaak T-79/12 – Cisco Systems en Messagenet / Commissie – persbericht – arrest

Mededinging – Concentraties – Europese markten voor communicatiediensten via internet – Besluit waarbij concentratie verenigbaar met gemeenschappelijke markt wordt verklaard – Kennelijke beoordelingsfouten – Motiveringsplicht

Gerecht: De overname door Microsoft van Skype is verenigbaar met de interne markt. de mededinging op de markt voor consumenten videogesprekken noch op die van videogesprekken voor bedrijven wordt niet beperkt. Het beroep wordt verworpen.

CONCLUSIE – 5 december 2013 – Zaak C-553/12 P – Commissie / DEI – conclusie

Hogere voorziening – Mededinging – Artikelen 82 EG en 86, lid 1, EG – Handhaving van door Griekenland aan staatsbedrijf toegekende geprivilegieerde rechten voor exploratie en ontginning van bruinkoollagen – Concurrentievoordeel op markt voor levering van bruinkool en groothandelsmarkt voor elektriciteit, dankzij uitoefening van die rechten – Uitbreiding van machtspositie van eerste naar tweede van die markten – Verplichting voor Commissie om misbruik door staatsbedrijf aan te tonen

A-G: Vernietiging van het arrest van het Gerecht van 20 september 2012 in de zaak DEI/Commissie (T-169/08). Afwijzing van de tweede grief van DEI.

MILIEU

CONCLUSIE – 19 december 2013 – Zaak C-279/12 – Fish Legal en Shirley – **Grote Kamer – conclusie**

Prejudiciële verwijzing – Verdrag van Aarhus – Richtlijn 2003/4/EG – Toegang van publiek tot milieu-informatie – Werkings sfeer – Begrip 'overheidsinstantie' – Afvalwaterafvoer- en waterdistributiebedrijven – Privatisering van watersector in Engeland en Wales

A-G: Teneinde te bepalen of entiteiten kunnen worden aangemerkt als rechtspersonen die „openbare bestuursfuncties” naar nationaal recht uitoefenen in

de zin van richtlijn 2003/4/EG moet worden onderzocht of deze entiteiten beschikken over bevoegdheden die verder gaan dan de bevoegdheden die voortvloeien uit de regels die in de betrekkingen tussen particulieren gelden.

ARREST – 12 december 2013 – Gevoegde zaken C-241/12 en C-242/12 – Shell Nederland en Belgian Shell – **Nederlandse zaak – arrest**

Milieu – Afvalstoffen – Begrip – Richtlijn 2006/12/EG – Overbrenging van afvalstoffen – Kennisgeving aan bevoegde nationale autoriteiten – Verordening (EEG) nr. 259/93 – Zich ontdoen, voornemen of verplichting zich te ontdoen van een stof of voorwerp

Er zijn twee strafzaken aanhangig tegen Shell bij de rechtbank Rotterdam. Bij het verladen van een schip is Ultra Light Sulphor Diesel (ULSD), bestemd voor de Belgische klant Carens, vermengd geraakt met Methyl Tertiary Butyl Ether. De ULSD voldeed hierdoor niet meer aan de oorspronkelijke productkenmerken en kon daardoor door Carens niet meer als dieselbrandstof verkocht worden aan de pomp, omdat het vlampunt te laag was. Shell heeft de brandstof teruggehaald naar Nederland om deze opnieuw te laten blenden. Volgens het OM was er bij het terughalen sprake van het vervoer van afval van België naar Nederland. De rechtbank Rotterdam vraagt het Hof of de betreffende diesel aangemerkt kan worden als 'afvalstof' in de zin van de verordening betreffende toezicht en controle op de overbrenging van afvalstoffen.

Hof: Een partij diesel die onbedoeld vermengd is geraakt met een andere stof, valt niet onder het begrip afvalstof in de zin van deze bepaling, mits de houder ervan daadwerkelijk voornemens is deze met een ander product vermengde partij terug te brengen op de markt, hetgeen ter beoordeling van de verwijzende rechter staat.

ONDERWIJS

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-523/12 – Dirextra Alta Formazione – arrest

Prejudiciële verwijzing – Vrij verrichten van diensten – Door Europees Sociaal Fonds medegefinancierde overheidssubsidies voor studenten die zijn ingeschreven voor postacademische specialisatieopleiding – Regionale regeling tot verbetering van plaatselijk onderwijsniveau die verstrekking van studiebeurzen afhankelijk stelt van door aanbieders van postacademische opleidingen te vervullen voorwaarden – Voorwaarde inzake tien jaar ononderbroken ervaring

Hof: Artikel 56 VWEU staat niet in de weg aan een nationale bepaling die verlangt dat hogeronderwijsinstellingen waar studenten die een door het Europees Sociaal Fonds medegefinancierde regionale studiebeurs aanvragen, zich bij wensen in te schrijven, bewijzen dat zij over tien jaar ervaring beschikken, voor zover het gaat om andere instellingen dan door het nationale recht erkende universiteiten of instellingen die officieel erkende masterdiploma's uitreiken.

OPENBAARHEID VAN BESTUUR

CONCLUSIE – 12 december 2013 – Gevoegde zaken C-141/12 en C-372/12 – Y.S. en M en S – **Nederlandse zaak – conclusie - ECER nieuwsbericht**

Y.S. heeft toegang gevraagd tot de minuut aangaande zijn (negatieve) asielbesluit. Dit verzoek is niet gehonoreerd. Als reden heeft hij aangevoerd dat de minuut naast persoonsgegevens, ook een juridische analyse bevat. De rechtbank Middelburg vraagt het Hof of de gegevens en de juridische analyse, zoals neergelegd in de minuut, vallen onder het begrip 'persoonsgegevens' in de zin van de Privacyrichtlijn. Als dit zo is, dan wil de rechtbank ook weten of op grond van het Handvest van de Grondrechten inzage gegeven moet worden in deze gegevens. Tot slot vraagt de rechtbank of bij inzage een kopie van de minuut verschaft dient te worden.

A-G: Lidstaten zijn niet verplicht inzage te geven in juridische analyses in verband met asielaanvragen. Feiten betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon zijn 'persoonsgegevens' in de zin van artikel 2, sub a, van richtlijn 95/46/EG. De juridische kwalificatie van feiten betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare persoon en de beoordeling daarvan tegen de achtergrond van het toepasselijke recht – valt evenwel niet onder de definitie van 'persoonsgegevens' in

die richtlijn. Richtlijn 95/46 verlangt derhalve niet van de lidstaten dat zij toegang geven tot een dergelijke juridische analyse wanneer deze deel uitmaakt van een intern document dat tevens persoonsgegevens bevat.

Richtlijn 95/46 vestigt geen recht van toegang tot een specifiek document of dossier waarin persoonsgegevens worden vermeld of gebruikt; de richtlijn schrijft evenmin een materiële vorm voor waarin persoonsgegevens moeten worden verstrekt. Artikel 12 van richtlijn 95/46 laat de lidstaten een ruime beoordelingsvrijheid bij de bepaling van de vorm waarin persoonsgegevens ter beschikking worden gesteld.

Artikel 41 van Handvest van de grondrechten van de Europese Unie betreft rechten die kunnen worden ingeroepen jegens instellingen, organen en instanties van de Unie en is derhalve niet van toepassing op bij een lidstaat berustende persoonsgegevens en andere informatie.

PERSOONSGEGEVENS

CONCLUSIE – 12 december 2013 – Gevoegde zaken C-293/12 en C-594/12 – Digital Rights Ireland Seitlinger e.a. – Grote Kamer – persbericht – conclusie – ECER nieuwsbericht – EU Observers – NJB- verfassungsblog

Elektronische communicatie – Richtlijn 2006/24/EG – Bewaring van gegevens die zijn gegenereerd of verwerkt in verband met het aanbieden van elektronische communicatiediensten – Geldigheid – Artikel 5, lid 4, VEU – Evenredigheid van het optreden van de Unie – Handvest van de grondrechten – Artikel 7 – Eerbiediging van het privéleven – Artikel 8 – Bescherming van persoonsgegevens – Artikel 52, lid 1 – Inmenging – Kwaliteit van de wet – Evenredigheid van de beperking van uitoefening van grondrechten

A-G: Richtlijn 2006/24/EG is in haar geheel onverenigbaar met artikel 52, lid 1. Artikel 6 van richtlijn 2006/24 is onverenigbaar met de artikelen 7 en 52, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, voor zover het de lidstaten verplicht ervoor te zorgen dat de in artikel 5 ervan bedoelde gegevens worden bewaard gedurende een termijn waarvan de maximumduur is vastgesteld op twee jaar. De gevolgen van de vaststelling van ongeldigheid zouden open gelaten moeten worden zodat de wetgever van de Unie binnen een redelijke termijn de noodzakelijke maatregelen kan nemen om de vastgestelde ongeldigheid ongedaan te maken.

CONCLUSIE – 10 december 2013 – Zaak C-288/12 – Commissie / Hongarije – Grote Kamer – conclusie

Niet-nakoming – Richtlijn 95/46/EG – Bescherming van natuurlijke personen bij verwerking van persoonsgegevens en vrij verkeer van deze gegevens – Artikel 28, lid 1 – Nationale toezichthoudende autoriteiten – Nationale wettelijke regeling waarbij voortijdig einde wordt gemaakt aan zesjarig mandaat van commissaris voor gegevensbescherming – Oprichting van nationale autoriteit voor gegevensbescherming en vrijheid van informatie en benoeming van andere persoon dan commissaris voor gegevensbescherming als voorzitter van deze autoriteit voor ambtstermijn van negen jaar

A-G: Hongarije is de verplichtingen niet nagekomen die op hem rusten krachtens richtlijn 95/46/EG, door het mandaat van de toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming voortijdig te hebben beëindigd.

SCHENGEN

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-84/12 – Koushkaki – Grote Kamer – persbericht – arrest

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Verordening (EG) nr. 810/2009 – Artikelen 21, lid 1, 32, lid 1, et 35, lid 6 – Procedures en voorwaarden voor de afgifte van eenvormige visa – Verplichting om visum af te geven – Beoordeling van risico van illegale immigratie – Voornemen van aanvrager om grondgebied van lidstaten te verlaten vóór geldigheid van

aangevraagd visum verstrikt – Redelijke twijfel – Beoordelingsmarge van bevoegde autoriteiten

In 2011 hebben de lidstaten die zogeheten Schengenvisa afgeven, twaalf miljoen visa voor kort verblijf uitgereikt. Dit is tekenend voor het belang dat de wettelijke regeling voor de afgifte van deze Schengenvisa vertegenwoordigt voor de Europese Unie in het algemeen en voor de Schengenruimte in het bijzonder. De onderhavige prejudiciële verwijzing biedt het Hof thans de gelegenheid tot verduidelijking van deze regeling, die voortvloeit uit verordening (EG) nr. 810/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode (Visumcode).

Hof: Een Schengen-visum mag alleen geweigerd worden indien voldaan is aan de voorwaarden die zijn neergelegd in de Visumcode (verordening 810/2009). De nationale autoriteiten beschikken bij het onderzoek van die aanvraag over een ruime beoordelingsmarge met betrekking tot de toepassingsvoorwaarden van deze bepalingen en de beoordeling van de relevante feiten, om te bepalen of een van die weigeringsgronden aan de aanvrager kan worden tegengeworpen.

STAATSSTEUN

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-262/12 – Vent De Colère e.a. – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Staatssteun – Begrip ‚maatregel van de staat of met staatsmiddelen bekostigd’ – Windenergie – Afnameverplichting voor hogere prijs dan marktprijs – Volledige compensatie – Door eindverbruikers van elektriciteit verschuldigde bijdragen

Hof: Een regeling strekkende tot volledige compensatie van de meerkosten die voor ondernemingen voortvloeien uit de afnameverplichting van door windkracht opgewekte elektriciteit tegen een hogere prijs dan de marktprijs en welke compensatie wordt gefinancierd door alle eindverbruikers van elektriciteit op het nationale grondgebied, dient te worden aangemerkt als een met staatsmiddelen bekostigde maatregel.

CONCLUSIE – 19 december 2013 – Zaak C-224/12 – Commissie / Nederland e.a. – Nederlandse zaak – conclusie

Hogere voorziening – Staatssteun aan bank, bestaande in kapitaalinjectie in ruil voor effecten – Wijziging van voorwaarden voor vergoeding en terugkoop van effecten – Besluit dat steun verenigbaar met gemeenschappelijke markt verklaart, mits aan verbintenissen wordt voldaan – Toepassing van beginsel van particuliere investeerder

Nederland heeft ING in november 2008 een kapitaalinjectie van 10 miljard euro gegeven. Deze steun is door de Commissie tijdelijk goedgekeurd, op voorwaarde dat ING binnen 6 maanden met een herstructureringsplan zou komen. Een herzien herstructureringsplan is ingediend bij de Commissie. Nederland en ING hebben de oorspronkelijke voorwaarden voor de kapitaalinjectie daarin veranderd. Een vervroegde terugbetaling door ING werd daardoor mogelijk. De Commissie heeft daarop beschikking 2010/608/EG vastgesteld en geoordeeld dat de herstructurering nieuwe staatssteun ten belope van 2 miljard euro bedraagt die verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt.

ING is bij het Gerecht in beroep gegaan tegen bovengenoemde beschikking en stelt dat de herstructurering geen nieuwe staatssteun oplevert. Het Gerecht oordeelde dat de Commissie de toepassing van het beginsel van de particuliere investeerder niet voldoende onderzocht heeft. Nederland kreeg volgens het Gerecht slechts door de gewijzigde steunvoorwaarden een voldoende gewaarborgd rendement. Ook heeft de Commissie het steunbedrag volgens het Gerecht verkeerd berekend. Het Gerecht heeft de beschikking daarom gedeeltelijk nietig verklaard. De Commissie gaat nu bij het Hof in beroep tegen de uitspraak van het Gerecht aangaande de noodherkapitalisatie van ING.

De advocaat-generaal stelt voor het arrest van het Gerecht van de EU, op formele gronden, gedeeltelijk nietig te verklaren.

A-G: De praktische gevolgen van de uitspraak van het Hof zullen beperkt zijn. Op 11 mei 2012, de dag waarop zij in deze zaak hogere voorziening instelde, heeft de Commissie immers een nieuw besluit met betrekking tot de aan ING toegekende herstructureringssteun vastgesteld. Hierin heeft zij de wijziging van de terugbetalingsvoorwaarden onderzocht in het licht van het criterium van de particuliere investeerder en geoordeeld dat een investeerder in een markteconomie niet met die voorwaarden zou hebben ingestemd. De Commissie concludeerde dat de wijziging weliswaar staatssteun opleverde, maar dat die, gezien bepaalde door Nederland aangegane verbintenissen, verenigbaar was met de gemeenschappelijke markt. Dat besluit is door Nederland en ING opnieuw bij het Gerecht aangevochten. De beroepen zijn evenwel nadien ingetrokken en de zaken zijn doorgehaald in het register.

Wat de hogere voorziening betreft, stelt de AG voor om het arrest van het Gerecht van de EU gedeeltelijk nietig te verklaren. Zij bevestigt wel de beoordeling van het Gerecht in verband met de toepassing van het criterium van de particuliere investeerder en de waardering van de inkomstenderving. Volgens haar had het Gerecht echter niet de gehele eerste alinea van artikel 2 van de bestreden beschikking nietig mogen verklaren, omdat het daardoor de vaststelling dat de ontvangende garanties staatssteun inhielden, heeft nietig verklaard. De nietigverklaring betekende dat er niet langer een besluit met betrekking tot een herstructureringsplan bestond en dat de aanvankelijke beschikking, waarin een beperking van de balansgroei van ING was voorzien, weer van kracht werd.

ARREST – 10 december 2013 – Zaak C-272/12 P – Commissie / Ierland e.a. – Grote Kamer – arrest

Hogere voorziening – Staatssteun – Accijnsvrijstelling voor minerale oliën – Taken en bevoegdheden van rechter – Ambtshalve door Unierechter aangevoerd middel – Verhouding tussen fiscale harmonisatie en toezicht op staatssteun – Respectieve bevoegdheden van Raad en Commissie – Rechtszekerheidsbeginsel – Vermoeden van wettigheid van Uniehandelingen

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 21 maart 2012, Ierland e.a./Commissie (T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV en T-69/06 RENV), wordt vernietigd.

De gevoegde zaken T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV en T-69/06 RENV worden terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

VENNOOTSCHAPSRECHT

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-174/12 – Hirmann – arrest

Prejudiciële verwijzing – Ondernemingsrecht – Tweede richtlijn 77/91/EEG – Aansprakelijkheid van naamloze vennootschap wegens schending van haar bekendmakingsverplichtingen – Onjuiste informatie in uitgifteprospectus – Draagwijdte van de aansprakelijkheid – Regeling van lidstaat die voorziet in terugbetaling van door koper voor aandelen betaalde prijs

Hof: De Tweede richtlijn 77/91/EEG staat niet in de weg aan een nationale regeling die in het kader van de omzetting van:

- richtlijn 2003/71/EG
- richtlijn 2004/109/EG
- richtlijn 2003/6/EG

ten eerste, bepaalt dat een naamloze vennootschap als uitgevende instelling aansprakelijk is jegens een verkrijger van aandelen van deze vennootschap wegens schending van in laatstgenoemde richtlijnen neergelegde informatieverplichtingen, en, ten tweede, voorschrijft dat de betrokken vennootschap wegens die aansprakelijkheid verplicht is aan de verkrijger een met de aankoopprijs van de aandelen overeenkomend bedrag terug te betalen en de aandelen terug te nemen.

Richtlijn 2009/101/EG staat niet in de weg aan een nationale regeling die voorziet in vernietiging met terugwerkende kracht van een overeenkomst tot koop van aandelen. De aansprakelijkheid waarin is voorzien bij de in het hoofdgeding aan de orde zijnde nationale regeling, is niet noodzakelijkerwijs beperkt tot de waarde van de aandelen

op het tijdstip van de geldendmaking van de aanspraak, welke waarde in geval van een genoteerde vennootschap op basis van de beurskoers ervan wordt berekend.

VERBLIJFSRECHT

ASIEL

ARREST – 10 december 2013 – Zaak C-394/12 – Abdullahi – Grote Kamer – arrest

Prejudiciële verwijzing – Gemeenschappelijk Europees asielstelsel – Verordening (EG) nr. 343/2003 – Bepaling van lidstaat die verantwoordelijk is voor behandeling van asielverzoek – Toetsing van eerbiediging van criteria voor bepalen van verantwoordelijkheid voor behandeling van asielverzoek – Omvang van rechterlijke toetsing

Hof: Als de lidstaat waar de asielzoeker voor het eerst het grondgebied van de Europese Unie is binnengekomen, instemt met de overname van een asielzoeker, dan kan de asielzoeker hiertegen slechts opkomen met een beroep op aan het systeem gerelateerde tekortkomingen van de asielprocedure, en van de opvangvoorzieningen voor asielzoekers in die lidstaat, die ernstige, op feiten berustende gronden vormen om aan te nemen dat die asielzoeker een reëel risico zal lopen op onmenselijke of vernederende behandelingen in de zin van artikel 4 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

DERDELANDERS

CONCLUSIE – 12 december 2013 – Zaak C-456/12 en C-457/12 – S – Grote Kamer – Nederlandse zaak – conclusie – ECER nieuwsbericht

Derdelanders die familiebanden hebben met een EU-burger hebben recht op een afgeleid verblijfsrecht in de EU wanneer de EU-burger in een ander land van de EU heeft gewoond of gewerkt. In deze zaken gaat het om de vraag in welke omstandigheden een derdelander, met een partner die de nationaliteit van een EU-lidstaat bezit, beroep kan doen op een verblijf in een ander EU-land om een verblijfstitel te verkrijgen. Wat is de minimumduur voor een dergelijk verblijf? Is het van belang dat de EU-partner samenwoont met de derdelander? De advocaat-generaal adviseert het Hof om in zijn uitspraak een duidelijke en gestructureerde leidraad te verschaffen over de omstandigheden waarin een familielid met de nationaliteit van een derde land een afgeleid verblijfsrecht kan krijgen

A-G: Het Unierecht vereist niet dat een EU-burger gedurende een bepaalde minimumperiode in een andere lidstaat heeft verbleven om een afgeleid verblijfsrecht voor een familielid te doen ontstaan. Het recht van de derdelander om in dat land te verblijven is afhankelijk van de vraag hoe nauw de familieband met de EU burger is en van het causale verband tussen de woonplaats van het gezin en de uitoefening van de rechten van vrij verkeer door de EU burger. In het bijzonder moet het familielid een verblijfsrecht toekomen indien de ontzegging van dat recht tot gevolg zou hebben dat de EU burger ander werk zou zoeken dat niet de uitoefening van rechten van vrij verkeer zou meebrengen, of tot gevolg zou hebben dat hij naar een andere lidstaat zou verhuizen. Het doet in dat verband niet ter zake of de EU burger een grensarbeider is dan wel zijn recht van vrij verkeer uitoefent om de arbeidsovereenkomst na te komen die hij heeft gesloten met een werkgever die is gevestigd in de lidstaat waarvan de EU burger de nationaliteit heeft en waarin hij woont.

VERVOER

CONCLUSIE – 19 december 2013 – Zaak C-17/13 – Alpina River Cruises en Nicko Tours – conclusie

Zeevervoer – Verordening (EEG) nr. 3577/92 – Begrip cabotage in het zeevervoer – Cruise – Cruise langs een lagune, in territoriale wateren en op een rivier – Vertrek en aankomst van passagiers in dezelfde haven na het aandoen van andere havens

A-G: Vervoer als in het hoofdgeding is zeevervoer binnen een lidstaat als bedoeld in artikel 2, punt 1, van verordening nr. 3577/92.

VERZEKERINGEN

ARREST – 19 december 2013 – Zaak C-209/12 – Endress – arrest

Prejudiciële verwijzing – Richtlijnen 90/619/EEG en 92/96/EEG – Direct levensverzekeringsbedrijf – Opzeggingsrecht – Ontbreken van informatie over voorwaarden voor uitoefening van dat recht – Vervallen van opzeggingsrecht één jaar na eerste premiebetaling – Overeenstemming met richtlijnen 90/619/EEG en 92/96/EEG

Hof: Uit artikel 15, lid 1, van de Tweede richtlijn 90/619/EEG volgt dat wanneer de verzekeringnemer niet over zijn opzeggingsrecht is geïnformeerd, deze bepaling in de weg staat aan een nationale wettelijke regeling krachtens welke dit opzeggingsrecht één jaar na de eerste premiebetaling vervalt.

VRIJHEID VAN VESTIGING

ARREST – 12 december 2013 – Zaak C-327/12 – Soa Nazionale Costruttori – arrest

Artikelen 101 VWEU, 102 VWEU en 106 VWEU – Openbare bedrijven en ondernemingen waaraan lidstaten bijzondere of uitsluitende rechten verlenen – Ondernemingen belast met beheer van diensten van algemeen economisch belang – Begrippen – Instellingen belast met controle of en certificering dat ondernemingen die openbare werken uitvoeren aan wettelijke voorwaarden voldoen – Artikel 49 VWEU – Vrijheid van vestiging – Beperking – Rechtvaardiging – Bescherming van ontvangers van diensten – Kwaliteit van certificeringsdiensten

Hof: De artikelen 101 VWEU, 102 VWEU en 106 VWEU verzetten zich niet tegen nationale regelgeving als die in het hoofdgeding, die de ondernemingen met de hoedanigheid van certificeringsinstelling (Società Organismi di Attestazione) een regeling inzake minimumtarieven oplegt voor de certificeringsdiensten die zij verrichten ten behoeve van ondernemingen die wensen deel te nemen aan aanbestedingsprocedures voor openbare werken.

Dergelijke nationale regelgeving vormt een beperking van de vrijheid van vestiging in de zin van artikel 49 VWEU, maar is geschikt ter waarborging dat het doel, de ontvangers van die diensten te beschermen, wordt verwezenlijkt. Het staat aan de verwijzende rechter te beoordelen of die nationale regelgeving, in het bijzonder gelet op de wijze van berekening van de minimumtarieven, en met name op het feit dat die berekening geschiedt op basis van het aantal categorieën van werken waarvoor het certificaat wordt opgesteld, niet verder gaat dan nodig is om dat doel te bereiken.

3. PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN

VRAGEN UIT NEDERLAND

(Deze rubriek bevat prejudiciële verwijzingen van Nederlandse rechters van de afgelopen maand aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg.)

TIP: ZOEKEN NAAR PREJUDICIËLE VRAGEN

Alle prejudiciële verwijzingen (dus ook die van rechters uit andere lidstaten) worden opgenomen in de "Databank verwijzingsuitspraken EU". Deze databank is te vinden in Nova Porta Iuris via "Uitspraken zoeken", onder "jurisprudentieverzamelingen". Daarin kan o.a. gezocht worden op onderwerp en EU-regelgeving. Op die manier is eenvoudig na te gaan of over de geldigheid of uitleg van een bepaalde regel van EU-recht mogelijk al prejudiciële vragen zijn gesteld en/of nog aanhangig zijn. Nota bene: Porta Iuris is alleen beschikbaar voor medewerkers van de Rechtspraak. Prejudiciële verwijzingen zijn ook toegankelijk op de website van HvJEU bij [Info Curia](#).

FISCALE BEPALINGEN

PREJUDICIELE VERWIJZING – 13 december 2013 – Hoge Raad - verwijzingsbeslissing - IE-forum

Belanghebbende heeft de Duitse nationaliteit. In 2005 werkte hij tot 31 maart in Nederland. Vanaf 1 april van dat jaar woont en werkt hij in de VS. Tot 20 juni 2005 had hij een eigen woning in Duitsland. Het geschil betreft de vraag of belanghebbende hoewel hij geen ingezetene was, niettemin op grond van de regels over het vrije verkeer van werknemers binnen de Europese Unie op gelijke voet als een ingezetene recht heeft op aftrek aan negatieve inkomsten uit zijn in Duitsland gelegen eigen woning. Het EU-Hof heeft deze vraag bevestigend beantwoord onder verwijzing naar het arrest Renneberg. Het middel betoogt dat op grond van de rechtspraak van het EU-Hof de toekenning aan een niet-ingezetene van fiscale voordelen die verband houden met de persoonlijke- en gezinssituatie, op gelijke voet als aan ingezetenen, slechts geboden is indien tenminste 90% van het wereldinkomen van de betrokkene in zijn werkstaat aan belasting is onderworpen, en dat deze 90%-norm in de werkstaat moet worden getoetst op jaarbasis. De Hoge Raad stelt nu vragen van uitleg over artikel 39 EG. Moet Nederland rekening houden met de persoonlijk en gezinssituatie van de betrokkene in een geval waarin deze belastingplichtige slechts een deel van het belastingjaar in Nederland heeft gewerkt?

PREJUDICIELE VERWIJZING – 20 december 2013 – Hoge Raad – verwijzingsbeslissing
PREJUDICIELE VERWIJZING – 20 december 2013 – Hoge Raad – verwijzingsbeslissing
PREJUDICIELE VERWIJZING – 20 december 2013 – Hoge Raad – verwijzingsbeslissing

Een Nederlander woont in België en is aandeelhouder van Holding BV. Holding BV keert dividenden uit (ong. € 100.000) en heeft dividendbelasting inhouden (ong. € 16.000). Belanghebbende heeft tegen de inhouding van de dividendbelasting bezwaar gemaakt op grond van de stelling dat de inhouding in strijd is met het Unierecht. Het Hof heeft geen rekening gehouden met heffingvrij vermogen en heffingskortingen omdat niet is gesteld noch gebleken dat wordt voldaan aan de zg. Schumacker-norm. Het Hof heeft voorts geoordeeld dat de door het Hof aanwezig geachte benadeling niet rechtsgeldig wordt geneutraliseerd. De Hoge Raad stelt nu vragen van uitleg over artikel 63 VWEU. Dient voor de toepassing van artikel 63 VWEU de vergelijking van een niet-ingezetene met een ingezetene, indien op een dividenuitkering dividendbelasting is ingehouden, zich mede uit te strekken tot de op de dividendinkomsten drukkende inkomstenbelasting, waarmee de dividendbelasting bij ingezetenen wordt verrekend?

INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

PREJUDICIELE VERWIJZING – 20 december 2013 – Hoge Raad – verwijzingsbeslissing

Diageo is merkhoudster van Johnny Walker-whisky. Simiramida is importeur en voert een partij Johnny Walker-whisky in naar Bulgarije zonder toestemming van de merkhoudster. De merkhoudster laat beslag leggen. Het beslag wordt door de rechter opgeheven. In de bodemprocedure wegens merkinbreuk worden de vorderingen van de merkhoudster afgewezen omdat de whisky reeds met toestemming van de merkhoudster buiten de EER in het verkeer zijn gebracht. De merkhoudster heeft geen rechtsmiddel aangewend tegen het Bulgaarse vonnis. De rechtbank te Sofia baseert zich in het vonnis op een “interpretatieve beslissing” van de Bulgaarse Hoge Raad. In de Nederlandse zaak eist Simiramida erkenning van het Bulgaarse vonnis. De merkhoudster doet een beroep op de openbare-orde exceptie uit artikel 34 EEX omdat het vonnis van de Bulgaarse rechter evident in strijd is met het Unierecht, in het bijzonder met artikel 5 van de Merkenrichtlijn 89/104.

De Hoge Raad stelt vragen over de reikwijdte van artikel 34 EEX (openbare orde-exceptie). Kan de weigeringsgrond ook worden ingeroepen in het geval waarin de beslissing van de lidstaat van herkomst evident in strijd is met het Unierecht. Is vereist dat de merkhoudster eerste alle beschikbare rechtsmiddelen in de lidstaat van herkomst heeft uitgeput? Tot slot wordt de vraag gesteld of art. 14 Richtlijn 2004/48/EG van toepassing is op kosten van procedure tot schadevergoeding wegens door verweerder gelegde beslagen ter handhaving van merkrecht?

INTELLECTUELE EIGENDOM

PREJUDICIËLE VERWIJZING naar BENELUX-Hof – 13 december 2013 – Hoge Raad – verwijzingsbeslissing - cassatieblog

Montis maakt de stoelen Charly en Chaplin. Verweerster maakt de stoel Beat en zou daarmee inbreuk maken op de auteursrechten van Montis. Het Hof heeft de vorderingen van Montis afgewezen omdat Montis bij het aflopen van haar modelbescherming in 1993 niet een instandhoudingsverklaring als bedoeld in artikel 21, lid 3 (oud) BTMW heeft afgelegd. Het beroep van Montis op het formaliteitenverbod in artikel 5, lid 2 Berner Conventie (hierna: BC) wordt door het Hof niet gehonoreerd. Montis heeft zich op het standpunt gesteld dat Duitsland het land van oorsprong is van de Charly en dat daarom de BC van toepassing is. De Hoge Raad stelt prejudiciële vragen aan het Benelux-Gerechtshof over het overgangsrecht met betrekking tot het vervallen van art. 21 lid 3 (oud) BTMW. Herleeft de auteursrechtelijke bescherming na het vervallen van deze bepaling en zo ja, op welk moment? Wat is het land van oorsprong? Verder wordt uitleg gevraagd over de begrippen ‘publicatie’ en ‘publiek’ in art. 3, lid 3 (in verband met art. 5, lid 4 onder a) BC. De Hoge Raad verwijst in de verwijzingsuitspraak naar o.a. het Cassina-arrest en het Vredestein-arrest.

SOCIALE ZEKERHEID

PREJUDICIELE VERWIJZING – 9 december 2013 – Centrale Raad van Beroep - verwijzingsbeslissing

De Nederlandse M. woont in Nederland en werkt in Duitsland. Nadat zij gedeeltelijk werkloos is geworden vraagt zij een WW-uitkering aan in Nederland. De aanvraag wordt afgewezen omdat ze op grond van verordening 1408/71 aangemerkt zou moeten worden als grensarbeider en om die reden de aanvraag in Duitsland zou moeten indienen. Echter, in Duitsland wordt de aanvraag ook afgewezen omdat M. volledig werkloos zou zijn geworden. De Centrale Raad stelt vragen van uitleg over artikel 71, lid 1, sub a-i van verordening 1408/71. Verzet voornoemd artikel zich ertegen dat een grensarbeider, die in aansluiting op een fulltime dienstverband bij een werkgever in een lidstaat voor minder uren werkzaam wordt bij een andere werkgever in dezelfde lidstaat, wordt aangemerkt als een gedeeltelijk werkloze grensarbeider?